

Gedachtenwisseling over ‘emerging’ en ‘organic’ gemeente-zijn, en andere expressies buiten de ‘gevestigde kerk’

Begin dit jaar had ik een interessante gedachtenwisseling met een bekende evangelische ‘opinion leader’ over nieuwe vormen van gemeente-zijn. Aanleiding was een artikel dat hij had geschreven in een christelijk blad, waarin hij min of meer de vloer aanveegde met alles wat ‘emerging’ en ‘organisch’ is, en waarop ik hem van repliek diende. Ik ben het gesprek aangegaan om wat meer inzicht te krijgen in de argumenten die leven bij een bepaalde groep gevestigde evangelische leiders ten opzichte van nieuwe vormen van gemeente-zijn. Tijdens het gesprek bleek al snel dat we vanuit erg verschillende paradigma’s lijken te praten, en na verloop van tijd liep de correspondentie dan ook vast. Om anderen mee te kunnen laten lezen, en er wellicht iets van op te steken, heb ik de gedachtenwisseling bewerkt en persoonlijke verwijzingen geanonimiseerd. ‘Theo’ is een fictieve naam, evenals het ‘Clubblad voor Kerkzaken’.

Marc

Moeten we ‘emerging’ worden?

S.v.p. niet! De Here beware ons ervoor!

Ik geef daarvoor drie redenen aan.

1. Spontaniteit is een moeras. Natuurlijk moeten we spontane bewegingen stimuleren en zelfs op gang brengen (maar dan is het al niet meer zó spontaan!) Dat is zelfs één van de eerste vondsten van Gemeentegroei. Maar als de inkadering en structurering achterwege blijft, zal al gauw blijken dat het geen stand houdt, schrijft McGavran in 'Understanding Church Growth', als slotsom van zijn speurtocht naar toenmalige 'emerging' churches, die hij 'volksbewegingen' noemde. Voor structurering zijn de Emergers als de dood! Over enkele jaren zijn ze allen in het moeras weggezonden, of ze hebben hun leven gebeterd.

2. De veronderstelling dat het post-modernisme om ingrijpend andere structuren en zelfs een andere boodschap vraagt, is onzin. Ik werk in tientallen totaal verschillende culturen met hetzelfde evangelie en dezelfde uitgangspunten. Tienduizenden komen tot geloof en we stichten vele tientallen kerken. Het Evangelie kunnen we niet aanpassen. Dat recht heeft een mens niet. En de postmodernist drinkt dezelfde koffie en stopt voor hetzelfde stoplicht op dezelfde fiets. We moeten de macht van de filosofie niet overtrekken. Ten diepste begrijpt elk mens de andere mens wel.

3. Dat hele gedoe met 'emerging' is een storm in een glas water. Het bestaat nauwelijks. We hadden dat een paar jaar geleden ook met de hype van de Huiskerkbeweging. De Duitser Simson had een boek gepubliceerd, waarin hij geen goede definitie gaf van wat hij nastreefde. Alles wat hem aansprak noemde hij 'huiskerk'. Toen 'toonde' hij aan dat goede kerken beter zijn dan slechte. Nog al wieden! Vervang Huiskerk door Emerging Church (ook al nauwelijks te definiëren), en we kunnen het hele parcours nog eens overdoen. Wat een heerlijke evangelische Tantalus kwelling! En wat staat ons daarna weer te wachten? Is de kerk werkelijk gediend met zo'n fata morgana?

Theo

Hallo Theo,

Het was goed je vanmorgen even te ontmoeten. Ik reageer nog even op je artikel in het Clubblad voor Kerkzaken.

1. Je zegt: "Spontaniteit is een moeras." Ik begrijp wat je bedoelt, maar erg negatief gesteld. Staat McGavran tegenwoordig boven Jezus die zei: "Ik doe wat Ik de Vader zie doen?" en bepaald niet 'ingekaderd' (maar wel heel intentioneel) te werk ging? Het is onzin dat Emergers zoals je stelt "als de dood zijn voor structurering," ze gaan alleen een stuk flexibeler met structuren om. Al met al een onnodige tegenstelling, waarin Emergers onterecht als een stel ongerichte spiritualisten worden afgeschilderd.

2. Het bereiken van postmoderne mensen is inderdaad niet wezenlijk anders dan andere vormen van transculturele (of cultureel-relevante) zending. Maar het is wel duidelijk dat jongere (meer postmoderne) leiders andere theologische accenten leggen en ook nieuwe wegen gaan qua vorm. Dat is niet hetzelfde als wat jij "het Evangelie aanpassen" noemt. Mag er ruimte zijn voor verschillende benaderingen? Of is alles wat niet in de filosofie van de naoorlogse generatie past per definitie fout?

3. "Emerging bestaat nauwelijks" zeg je. En je noemt de huiskerkbeweging een hype. Dan komt je blijkbaar in andere kringen dan ik. Emerging (in de brede zin van het woord: opkomende, meer 'organische' expressies van gemeente-zijn en meer sociaal en cultureel geëngageerde vormen van ministry) vindt steeds meer support van met name de jongere evangelicals. Het verbaast me eigenlijk dat je dit blijkbaar is ontgaan. Ik zou zeggen: drink eens wat vaker een bak koffie met jongere evangelicals en neem tijd om te luisteren.

Wat je vervolgens over Simson schrijft is bijzonder kort door de bocht. Voor mij is het na het lezen van 'Houses that change the world' wel duidelijk wat hij nastreeft. Je zegt dat hij aantoonde "dat goede kerken beter zijn dan slechte." Wat is dat nu voor flauwe uitspraak? Hij heeft duidelijk onderbouwd wat volgens hem de kerk belemmert in haar missionaire effectiviteit. Daar kun je het mee eens of oneens zijn, prima, maar ga dan inhoudelijk met elkaar in debat. Wat je nu doet zijn suggestieve uitspraken die niemand opbouwen, en noch Simson, noch de Emergers recht doen.

Ook de andere bijdrage in het Clubblad over Emerging vond ik oppervlakkig. Het is prima dat jullie over het fenomeen schrijven, maar a. verdiep je er dan ook goed in en b. realiseer je dat je de Emerging lezers van het Clubblad afschildert als een stelletje imbecielen. En dat zijn we toch echt niet. Bijvoorbeeld de stelling dat Emergers een negatief beeld van de kerkgeschiedenis hebben is gewoon niet waar, sterker nog: ze omarmen de hele geschiedenis en putten uit de rijkdom van verschillende tradities (in tegenstelling tot de meeste gevestigde kerken die vooral op hun eigen traditie georiënteerd zijn).

OK, tot zover even mijn reactie. Je bent zelf behoorlijk direct, dus ik laat de diplomatie maar even achterwege.

Tenslotte nog het puntje van vanmorgen: de doop. Waar baseer je het op dat dat in een officiële kerk zou moeten plaatsvinden? Johannes deed dat niet, Jezus liet het zijn discipelen doen, en dopen is integraal onderdeel van de Grote Opdracht. Bovendien heeft Jezus nooit 20.000 denominaties voor ogen gehad, en is bijbels gezien iedereen die 'in Christus' is deel van de Gemeente. Je baseert je dus puur op de kerktraditie, en dat lijkt me een discutabel fundament.

Ik zie je reactie tegemoet.

Hartelijke groet,

Marc

Beste Marc,

Dank voor de moeite die je nam om te reageren op mijn aanmerkingen.

Mogelijk wordt mijn scherpe stellingname tegen de Emergers ingegeven door de toon van hun eigen geschriften. Bij een collega heb ik 't een en ander gezien, en 'Revolution' van Barna heb ik goed gelezen. Een rampzalig boek, waarin de drop-outs uit de kerken als geestelijke helden worden tentoongesteld. Nu is een sociografische verschuiving geen revolutie, al kan die wel invloedrijk worden. Maar dat lijkt me dan meer op het volgen van een trend, en niet iets intentioneels.

Je eerste punt onderbouw je met een bijbeltekst. Juist die tekst uit Johannes 5:19 is een miskleun. Daar gaat het om zaken die exclusief voor Jezus gelden, zoals het laatste oordeel, en niet voor de gelovigen. Dat is trouwens heel interessant. In het spiritualistische denken valt de grens tussen Christus en de gelovige individu weg. Ongewild bevestig je daarmee, wat je juist aangeeft te willen ontkennen. Deze gedachte geeft verder voeding aan het 'moeras van het spontane', waar ik tegen waarschuw. Hoe komt iemand tot bepaalde daden in Gods Koninkrijk? Louter door zijn intuïtie te volgen, hier omschreven met 'de Vader iets zien doen'? Nee. Naast de inbreng van intuïtieve factoren, is er altijd de bijbelse terugkoppeling, om er zeker van te zijn dat jouw actie bijbels klopt. Dan komt er nog een stap: het inbrengen van privé-activiteiten in het bredere geestelijke leven, bij voorkeur in een gemeente, beweging of onder apostolisch gezag. Dat vergt wat tijd, want sommige dingen moeten eerst tot rijping komen. Er is een grote persoonlijke vrijheid, maar dan toch altijd binnen het geheel van de gemeente, die ook het recht heeft sommige mensen te gelasten hun activiteiten te staken, als ze er niet geschikt voor zijn of als er andere zwaarwegende redenen voor zijn. Dat ontbreekt in jouw woorden, waardoor ik het gevaar van spiritualisme bespeur, waarbij de gevoelens van de individu als belangrijkste bron van waarheid en actie gelden.

De opmerking over McGavran is niet geplaatst om hem een absolute waarheid toe te dichten. Hij beschrijft vanuit zijn waarneming allerlei vormen van 'emerging churches', die hij volksbewegingen noemt, en waarvan hij aantoont dat gebrek aan structurering de reden was van het verlies van veel geestelijke vrucht. Opnieuw lijkt dat in de lucht te hangen, mede bevorderd door een ovetrokken enthousiasme van sommige christenen voor ongestructureerde vormen van evangelisatie. Met structurering bedoel ik hier m.n. de kerkelijke inkadering,

bijbelse vorming in overeenstemming met het kerkelijke belijden en de erkenning van geestelijk gezag van anderen, buiten de directe emergent beweging.

2. Wanneer het gaat om accentverschillen is er alle ruimte. Maar de neiging bestaat bij Emergers te doen alsof er een totaal nieuwe werkelijkheid (met bijpassende theologie) is ontstaan. Zo althans beschrijft Barna het. De Emergers hebben de neiging een eigen waarheid (dat is iets anders dan accentverschillen) te creëren, wat ik eerder als sektarisch zie dan als een zuivere expressie van het christelijke geloof. Als de vreugde van de ontdekking hen meesleurt in overmoed, dan zal het wel weer op zijn pootjes terecht komen. Maar de rechtvaardiging voor hun positie wordt dikwijls in de vorm van de tegenstelling oud (fout) - nieuw (goed) gegeven. En dat is simplistisch en gevaarlijk.

3. (Ik voeg even jouw punt 3 met de opmerkingen over Simson samen). Emergent bestaat inderdaad getalsmatig nauwelijks. Het gaat om groepen, die door de voormannen ten tonele worden gevoerd, met mogelijk minder dan een miljoen aanhangers in de U.S.A.. Dat heb ik uit de mond van iemand die ernaar heeft gekeken. Zolang er geen goede definitie is, wat 'Emergent churches' waterdicht onderscheidt van andere vormen van kerkzijn, kun je alle kanten uit. Je kunt voor hetzelfde geld alles tot 'emergent' verklaren als bijna niets. Dat is mijn probleem met Simson. De definitie ontbreekt. Hij heeft een meeslepend, bemoedigend boek geschreven, met veel ware en rake opmerkingen. Maar de stichters van huisgemeenten volgen feitelijk hun eigen gedachten, in de waan dat ze Simson volgen. Datzelfde hangt nu in de lucht met 'Emergent'. Als je eenmaal gesteld hebt dat de beweging van de Geest 'Emergent' is, heb je een reden om het oude te verlaten, op het nieuwe het etiket 'Emergent' te plakken, en voor het geweten is ieder dan vrij zijn gang te gaan, ongecontroleerd en oncontroleerbaar. Dat is rampzalig, een uitnodiging voor het binnenwaaien van allerlei wind van leer, en tenslotte wordt het deels een anti-getuigenis tegen het christelijke geloof.

Nog een sloptopmerking over de doop. De doop wordt door discipelen bediend, tot zover stem ik met je overeen. Maar dat gebeurt binnen de algemene christelijke kerk. Uiteindelijk is het de kerk die de doop bedient, en elke doopbediening heeft daarmee een boven-individuele betekenis. Iemand geeft daarmee te kennen dat hij deel uitmaakt van de christelijke kerk, die de dopeling dan ook moet kunnen erkennen. Alle doopbedieningen zijn in de Bijbel dan ook door geautoriseerde personen bediend als het om een zendingssituatie gaat, of binnen het kader van de lokale gemeente. Privédoop bestaat niet in de Bijbel, en zou strijdig zijn met de socialiserende betekenis van de doop ('tot één lichaam'). Dit valt natuurlijk dieper bijbels uit te werken, maar dit als voorlopige reactie van mijn kant.

Met vriendelijke groet en Gode bevolen,

Theo

Beste Theo,

Dank voor je reactie.

De Emergers die ik ken zijn niet zo scherp en polariserend, maar juist erg innovatief en ruimdenkend. Simson is eigenlijk de enige die wat polariseert, en hij ziet zichzelf niet bepaald in de Emergent hoek. De term is een verzamelnaam geworden voor een behoorlijk breed

spectrum. Moeilijk dus om iedereen over één kam te scheren. Ik ben het wel met je eens dat de term 'revolutionaries' niet zo handig gekozen is. Dat neemt niet weg dat Barna een duidelijke trend beschrijft die je niet kunt afdoen als 'dat zijn maar drop-outs' of 'een rampzalig boek'. Steeds meer actieve christenen verlaten de georganiseerde kerk. Wat me eigenlijk intrigeert aan Barna is dat hij zijn reputatie hiermee zo op het spel zet. Blijkbaar is hij erg overtuigd van de tegenbeweging die onder de oppervlakte gaande is. Voor sommigen is dat reactief, voor anderen wel degelijk intentioneel.

Ik reageer verder even puntsgewijs, weet je meteen dat Emergers ook structuur kunnen aanbrenge. ;-)

1. Mijn hoofdpunt is dat we als gelovigen door de Geest kunnen worden geleid, iets wat dacht ik toch bijbels is en niet voorbehouden aan Christus en de apostelen. Ik heb ook verwezen naar Lukas 9 en 10, waar Jezus spreekt over 'mensen van vrede' die blijkbaar al klaar zijn om het Koninkrijk te ontvangen. De evangeliën en Handelingen zijn vol van dit soort doort God voorbereide ontmoetingen. De reden dat ik dit accentueer heeft alles te maken met het gebrek aan Geestkracht in de kerk in Nederland. Iets accentueren is niet hetzelfde als iets anders (bijv. gezonde bijbelse richtlijnen of het nut van structuren) ontkennen.

a. Je gebruikt nogal grof geschut in je reactie; noemt een verschil van inzicht 'miskleun', en Barna's boek 'rampzalig', waarmee je jezelf als expert neerzet die zich blijkbaar badinerend over anderen kan uitlaten. Dat is een keuze, maar ik vraag me af of dit een open gedachtenwisseling werkelijk ten goede komt. In ieder geval ervaar ik het niet als respectvol. Ook de term 'moeras van het spontane' is tendentiek. Ik zou met evenveel recht kunnen spreken over het 'moeras van de kerktraditie' of het 'moeras van de kretologie van Theo', waarmee mensen naar beneden worden gezogen in plaats van omhoog gestuwd. Er is een verschil in context tussen een pittige column (waar je als stijlform kunt overdrijven om je punt te maken) en een open gedachtenwisseling waarbij je je ook inleeft in het wereldbeeld van je gesprekspartner.

b. Wat betreft intuïtie onder leiding van de Heilige Geest: lijkt me niets mis mee, uiteraard waar nodig met bijbelse inkadering. Persoonlijke vrijheid in het kader van de gemeenschap: kan ik me helemaal in vinden. Gebeurt in Emerging kringen ook, evenals wederkerige rekenschap en correctie. Waar baseer je je op dat dat in Emerging kringen niet gebeurt? Ik heb er moeite mee dat je met behoorlijk ongenueanceerde uitspraken een hele groep stigmatiseert, die zich hier niet bepaald in herkent. Ook je opmerking dat er geen structuur is in Emerging kringen valt in deze categorie. Het is misschien niet de structuur die jij prettig vindt, maar mag dat alsjeblieft?

c. Kerkelijke inkadering: hier denken we wezenlijk anders over omdat we een verschillende definitie van 'gemeente' hanteren. Ik heb de indruk dat voor jou een gemeente pas een gemeente is als er een officieel kerkverband is, met een officiële leer, en officiële ambtsdragers aan wie het toedelen van bepaalde sacramenten (doop, avondmaal) is voorbehouden. Volgens mijn interpretatie van de Bijbel wordt een gemeente gekenmerkt door een groep mensen die toegewijd is aan Christus en zijn werk in hun midden ervaren, hun leven met elkaar delen, en gezamenlijk bijdragen aan de vervulling van de 'grote opdracht'. Of dat nu een constructie van 'twee of drie' is, een zendingsteam, een huisgemeente, een congregatie of een stadsbrede viering, is om het even. Het zijn allemaal expressies van die ene gemeente.

d. Ook in Emerging kringen is leiderschap en wordt geestelijk gezag erkend. Verschil met de meeste één-voorgangerkerken is dat er doorgaans een meervoudigheid is in bedieningen, en leiderschap meer relationeel-functioneel dan positioneel-hierarchisch is. Autoriteit door (h)erkenning van het karakter van Christus ipv een doctoraal theologie.

2. Ik deel de visie van de Emergers dat er een stevige cultuurverandering is die de maatschappij en (op den duur ook) de kerk doortrekt. Dat heeft uiteraard ook z'n doorwerking in theologie en vormen. Maar met polariseren bereik je niet zoveel. Je zou ook gewoon kunnen erkennen dat Emergers Christus volgen, misschien met een wat andere invalshoek en andere vormen, maar dat dat prima is. Of moeten we ons daar voortdurend over verantwoorden omdat we niet in jouw hokje passen?

a. Je haalt te pas en te onpas de term 'sectarisch' van stal. Ik begrijp best dat dat je stokpaardje is, maar het is stigmatiserend. Bovendien, zoals ik vorige week al zei: ik zie meer sectarisme in de gevestigde kerken dan in de meer organische groepen. Controle en machtsmisbruik zijn aan de orde van de dag. En de meeste kerken volgen Christus niet na in het maken van discipelen. Een typisch balk-en-splinter verhaal als je het mij vraagt.

b. Waarom zou een stroom die heel divers is zichzelf moeten definiëren? Ik ken je visie dat kerken met heldere uitgangspunten steviger in de maatschappij staan, maar realiseer je je dat de nieuwe generatie zich minder druk maakt om definities (afgebakende hokjes) dan de naoorlogse generatie? Ze denken ook holistischer, meer 'connected', ook met de breedte van de kerktraditie. Ze hebben geen moeite met schijnbare tegenstellingen. Een typisch generatieverschil, ik zou me daar niet zo druk om maken.

c. De tegenstelling oud (=fout) en nieuw (=goed) herken ik niet zo. De Emergers passen innovatie toe en grijpen tegelijkertijd terug op de geschiedenis. Afgelopen week heb ik een tegenstelling gecreëerd tussen de huidige kerkpraktijk en gemeente zoals Jezus dat volgens mij bedoelt heeft. En dat mag rustig bevraagd worden.

3. Emerging bestaat getalsmatig nauwelijks omdat ze niet echt meetbaar zijn op de manier zoals tot nu toe ledental werd gemeten. Barna geeft dat ook toe in zijn recente publicaties. Het is dus het betere giswerk. Of het een kleine of grote groep is doet er feitelijk ook niet zo toe, het gaan om het tempo waarin dit soort onderhuidse bewegingen zich voltrekken. Het mosterdzaad-principe.

a. Simson voldoet blijkbaar niet aan je behoefte aan een definitie, maar je weet toch wel wat een huisgemeente is en hoe zoiets zou kunnen functioneren? De basics van kleine groepen.

b. De stichters van huisgemeenten volgen hun eigen gedachten, in de waan dat ze Simson volgen? Hoe kom je hierbij? Waar baseer je dit op? Er zullen vast wel huisgemeenten zijn die van geen meter functioneren, maar ik betwijfel of dat er percentueel meer zijn dan niet goed functionerende gevestigde kerken en evangelische gemeenten. Met evenveel recht zou je kunnen zeggen: de predikanten van kerken volgen hun eigen kerktraditie, in de waan dat ze Christus navolgen. Immers van Christus is niet bekend dat hij kinderen doopte, elke zondag een kerkelijk programma afdraaide, of in overleg met de kerkenraad tot de conclusie kwam dat het wijs is nog maar even te wachten met het invoeren van de 'dienst van genezing'. Ik bedoel maar.

c. Je hoofdpunt is blijkbaar dat vrije groepen controle nodig hebben omdat ze anders sectarisch worden. Daar zou ik tegenover kunnen stellen dat veel kerken vandaag de dag lijden aan menselijke controlezucht en neigen naar sectarisme, en dat daarom een beweging nodig is waar mensen in de vrijheid van Christus en in gezonde relatie (en rekenschap) met elkaar weer leren mensen te discipelen.

Tenslotte de doop: ik verwijs naar punt 1c. We hebben een wezenlijk verschillende visie op gemeente/ecclesiologie. Veel kerken hebben van de doop een binnenkerkelijk ritueel gemaakt, met een indirecte betekenis van loyaliteit aan de denominatie, terwijl het oorspronkelijk een teken is van bekering, sterven aan jezelf en Christus volgen. Het is niet goed dat we dat losgekoppeld hebben en mensen (tenzij er zwaarwegende redenen zijn) 'aanhouden' tot de volgende doopdienst over een paar maanden. Je opmerking dat alleen 'geautoriseerde mensen' doopten verbaast me. Wanneer vond die autorisatie dan plaats, los van het zendingsbevel? Het maken van discipelen, genezen van mensen en dopen is toch echt met elkaar verbonden. Je hebt het over 'privédoop', maar wat bedoel je daarmee? Bedoel je daarmee Filippus die de kamerling doopte? En wie autoriseerde Johannes dan?

Hartelijke groet,

Marc

PS: Ik heb even bij wikipedia gekeken voor definities van 'emerging church' en 'house church'. Geeft denk ik een goed beeld. En laat - door de basisopzet van wiki - meteen zien dat gezonde standaarden ook bottom-up kunnen ontstaan.

emerging church

http://en.wikipedia.org/wiki/Emerging_Church

house church

http://en.wikipedia.org/wiki/House_church

Beste Marc,

Of Emergers zo ruimdenkend en vriendelijk zijn als je stelt? Ik kreeg niet die indruk uit het boek van Barna en enkele citaten die ik heb gelezen, noch uit wat jij schrijft. De georganiseerde kerk heeft voor jou en hen afgedaan, en wordt daarmee veroordeeld, op zijn minst als verouderd en inadequaat. Niet zo vriendelijk in mijn ogen. Maar het geeft me moed. Als je dat als vriendelijk beschouwt, dan zul je met mij niet zoveel moeite hebben, daar ik veel kritiek op het kerkelijke leven met je kan delen.

Verder volg ik de punten uit jouw kritiek:

1. Je ziet het door de Geest geleid worden als een hoofdpunt, schrijf je. Ik kan moeilijk zeggen dat dit onbelangrijk is. Mijn kritiek zit 'm daar ook niet op vast, en je hebt de essentie ervan gemist. Ik vind, dat naast de ervaring van ergens toe geleid worden door de Geest, in geestelijke arbeid altijd mee moet tellen: 1- dat iemand het recht heeft een bepaalde taak uit te voeren (wat hem verleend wordt door een beweging, kerk of erkend ambtsdrager). 2 - dat de actie die iemand onderneemt gerechtvaardigd wordt door de Bijbel. Louter en alleen het

criterium 'geleid worden' is te zwak. Daarmee valt alles goed te praten, van vage vrijzinnigheid tot oud-gereformeerd of Jehova's Getuigen. Het losmaken van het werk van de Geest van organisatorische vormen en dogmatische inzichten beschouw ik als een groot gevaar. Dat wil niet zeggen dat ik tegen de ervaring van het 'geleid worden' ben, maar tegen een volslagen individualistische en subjectieve invulling daarvan. Natuurlijk zal ik ook niet het tegenovergestelde verdedigen: een zakelijke, formele vorm van christenzijn. De combinatie van een goed georganiseerde kerk met een grote vrijheid voor het werk van de Geest in individu en gemeenschap lijkt me het meest juist.

Je neemt het voor Barna op. Hij beschrijft een trend, ziet die als een zeer wezenlijke ommekeer in leven en denken, en hangt er een subjectivistische invulling van het geloof aan vast. De drop-outs uit het kerkelijke leven zijn de nieuwe geloofshelden. Ze hebben meer van God geleerd, dan degenen die in een kerk meedoen. Zou dat inderdaad zo zijn, dan is de kerk niet langer nodig. Ze is slechts een sta-in-de-weg. Het is een breuk met de gedachte dat gelovigen elkaar nodig hebben in min of meer vaste verbanden, die als een alternatieve familie dienen en als gemeenschap waarin de Geest werkt. De werking van de Geest wordt losgemaakt van de gelovige gemeenschap, en bijna uitsluitend gekoppeld aan het gelovige individu. Dat vind ik rampzalig en onbijbels. Ik geloof niet dat een losse individu een geestelijke revolutie meemaakt, om daarna vanuit zichzelf het belang van de gemeenschap te erkennen, die voorheen zijn geestelijke ontwikkeling juist frustreerde...

Het beroep op Lukas 10 is in mijn ogen niet correct. Daar vind je inderdaad een zoeken naar open deuren. Maar ze werden uitgezonden onder het gezag van Jezus, en daarmee is wat er daar gebeurt niet meer een louter individuele aangelegenheid, noch ongecontroleerd.

1a. Sommige dingen kun je te zwaar uitgedrukt vinden, zoals het woord 'miskleun', maar zo vind ik het inderdaad, zonder daarmee te willen overdrijven. Het hoort bij een uitwisseling van gedachten, dat de ander hetgeen voor jou belangrijk is, totaal niet ziet zitten of zelfs geheel verwerpt. Dat is soms pijnlijk. Ik vind dat het boek van Simson aanleiding geeft om separatistische gelovigen ertoe te brengen hun eigen geestelijke toko te beginnen onder de naam huiskerk, ongecontroleerd en oncontroleerbaar. Er zit in die beweging veel kaf onder het koren, en al is het maar 5 - 10% van het totaal, dat maakt de hele kop koffie zuur. Het lijkt erop dat jij dat gevaar minder zwaar aanvoelt. Maar is het dan juist mij van kretologie te beschuldigen? Het zou iets anders zijn wanneer je me zou vragen mijn stellingname wat nader te omschrijven. Zoals jij bepaalde dingen juist of onjuist vindt, of wenselijk respectievelijk onwenselijk, vergaat dat ook anderen zo; alleen lopen de keuzen uiteen. Daarmee gaat een afwijzen van bepaalde meningen gepaard. Ik zie niet welk bezwaar er tegen die vrijheid bestaat.

Het gebruik van 'moeras' vind je onjuist, en je komt met andere moerassen die ook denkbaar zijn. Dat zijn ze inderdaad. Maar dan moet je onderbouwen waarom je dat vindt, zoals je dat van mij ook mag vragen. Ik meen het overigens te hebben uitgelegd.

1b. Op dit punt komen we nader tot elkaar, vanuit de eerste zinnen die je schrijft. Mijn mening, dat er in Emerging-kring te weinig aandacht voor structureren is, komt voort uit de wijze waarop de traditionele vorm van kerkzijn categorisch wordt verworpen. Dit zou té georganiseerd zijn, en te weinig spontaan. Pas daar, waar iets nieuws spontaan ontstaat, bijvoorbeeld waar gelovigen eenzelfde cafetaria of sportclub bezoeken (voorbeelden n.a.v. Barna) is het 'echt', diepgaand en radicaal. Dat zal best bij geval zo gebeuren, maar vaak ook niet. Waar mensen samen komen, nemen ze ook problemen met zich mee. Maar wat is er dan

zo bijzonder aan Emerging? En als het een nu al zeer diverse gemeenschap is, heeft ze dan wel iets gemeenschappelijks? Is het niet ten diepste hetzelfde als wat we overal al zien? De poging van enkelen, en zeker van Barna, om hier een nieuwe beweging van de Geest in te zien, en een oplossing voor de slaphed van het kerkelijke leven, vind ik overtrokken, en niet berusten op goede argumenten. Of iets anders mag zijn dan ik wens? Bijna alles wat ik zie is anders, dus waarom niet?

1c. Kerkelijke inkadering. Zie wat ik schreef onder punt 1. Extra punt wat je noemt: wat maakt een gemeente tot gemeente? Het woord 'gemeente' is erg algemeen. Alle groepen die voor een bepaald doel bijeenkomen zijn gemeenten. Het woord stamt uit het Grieks, waar het de gewone volksvergadering (politiek) aanduidde. Een christelijke gemeente is meer dan een vereniging e.d. Er is enige structuur, in de zin van vaste samenkomsten, verdeling van taken en autoriteit. Een team of bijbelgroep kun je geen gemeente noemen, maar ze zijn er wel deel van. Tenzij een gemeenschap op die wijze gestructureerd is; maar dan verschaft het grotere geheel en de opvattingen haar legitimiteit. Wat je verder veronderstelt als mijn mening klopt niet. In die zin staan we dichter bij elkaar dan je vermoedt.

Om iets toe te voegen aan wat je schrijft: ik bestrijd het recht van het individu – anders dan Emergers – om zonder zwaarwegende reden een kerkelijke gemeente te verlaten. Zwaarwegend is: het geloof van een individu wordt beknod of verhinderd, of: er is een onbijbelse weg ingeslagen op hoofdpunten van het geloof. Verstarring is op zich geen reden een kerk te verlaten, in mijn ogen. Daar moet wel iets tegen worden ondernomen, maar in eigen kring, en met ieders inzet.

1d. Meervoudig leiderschap: amen! Ik houd van het samengaan van de categorieën die je noemt: relationeel-functioneel en positioneel-hierarchisch. Dat laatste vind je overigens nauwelijks in het Nederlandse protestantisme, maar ik zie er wel veel goeds in. Wanneer je de eerste categorie over de tweede laat heersen, loop je een groot gevaar van spiritualisme (dat betekent: het geestelijke en intuïtieve wordt van doorslaggevend belang geacht boven het organisatorische en dogmatische). Je perkt dat bezwaar weer aanzienlijk in, door je verwijzing naar groepsbeslissingen. Maar onvoldoende aandacht voor structuur en dogma maakt een gemeente op den duur onbestuurbaar. Het actuele, intuïtieve en spontane wordt verheven tot een super waarheid. Helaas botsen de gevoelens van de een op die van de ander. Dan is er een objectieve norm nodig! Dat gaat ook op t.a.v. de gewenste kennis van geestelijke leiders. Kennis van Christus lijkt me wel wezenlijk, maar op zich onvoldoende. Bij gebrek aan kennis van haar leiders, lijdt een gemeente op den duur. Dat is geen pleidooi voor ongelovige theologen in de kerk, maar wel tegen onvoldoende gevormde leiders. De kennis van Christus maakt kennis van de Bijbel, bijbelse leer en sociale en psychologische kennis niet overbodig.

2. Dit lijken me louter aantijgingen die niet kloppen. Niemand hoeft zich te verantwoorden. Maar wij zijn een gesprek begonnen, en ik stel een antwoord wel op prijs. Jij ook. Het probleem dat ik signaleer is niet, dat ik iets niet in mijn hokje vind passen, maar de zorg dat het buiten bijbelse kaders valt. Mijn aantijging is niet, dat de betreffende personen niet gelovig zijn. Maar ook gelovigen falen geregeld.

2a. Een bespreking van sektarisch valt wat buiten de orde. Maar het is geen stokpaardje als ik dat woord hier gebruik, maar een mening. Ook in de gevestigde kerken is veel fout, en een nieuwe beweging kan daar licht op werpen. Maar daarmee hoef ik een nieuwe beweging niet op alle punten gelijk te geven. Mijn vrees is, dat de Emerging Churches meer verdeeldheid,

verwarring en verworping zullen brengen dan positieve zaken. Ik hoop meteen ook dat ik me vergis, en hoop aan de vruchten een goede boom te ontdekken.

Het woord sektarisch is niet van toepassing op dwalende kerken, hoewel het woord 'fout', 'onbijbels' of 'formalistisch' daar op zijn plaats kan zijn. Sektarisch slaat m.n. op afwijking van de meerderheid, vaak met de gevoelswaarde erbij van mentaal en moreel onderdrukkend. Dat laatste vind je in grotere denominaties weinig, hoewel er altijd gevaarlijke tendensen zijn, overal.

2b. Je weigert te definiëren wat Emerging inhoudt, maar probeert het later toch aan de hand van enkele brede kenmerken. Als je een categorie onderscheidt, moet die ook onderscheidbaar zijn - anders bestaat hij niet. Maar 'holistisch' en 'connected' denken is te weinig om een nieuwe vorm van kerk-zijn aan te geven. Dat zijn twee punten, waarop je een zekere wijziging ziet in de generaties. Het zou kunnen dat het belangrijke punten zijn. Maar daar ben ik verder niet tegen of voor. Een nadere omschrijving van 'Emerging' ware wel zo correct, vooral omdat je de tegenstellingen die ik aanvoer niet zo ziet zitten (misschien te veel op Barna gebaseerd? Wel vanuit zijn boekje te bewijzen, dacht ik. Maar ik laat dat even waaien, want als anderen weer anders denken, wat is dan wel Emerging?)

2c. Ik zie overal als eerste kenmerk van de Emergers de gedachte dat er een doorbraak van Gods Geest plaats heeft in hun midden, waardoor de geformaliseerde kerken uit het verleden worden veranderd, ingehaald of wat dan ook. In die termen spreek je zelf ook. Juist die vervlechting van formeel, oud en kerkelijk in tegenstelling tot de Emerging beweging, is té absoluut en als zodanig onjuist. Zo absoluut ligt het niet. Ook niet als het gaat om de kerk van het Nieuwe Testament vergeleken met die van heden. Dat is niet louter negatief. Veel wijkt af van het bijbelse patroon (al in het Nieuwe Testament!), maar er zijn ook geregeld nieuwe doorbraken met veel bijbelse inhoud. Ook in de verstarde of afgeweken kerken, hoor je in meer of meerdere mate iets van het bijbelse geluid terug. Als de Emergers dat kunnen versterken, dan graag, maar ik geef hen geen alleenrecht daarop.

3. Het mosterzadprincipe is in de Bijbel het kleine geloof, dat voldoende is voor ons behoud. Of het op de genoemde wijze ook geldt, betwijfel ik. Het klinkt bijbels, maar gaat over iets anders.

3a. Nee, ik weet niet wat huisgemeenten zijn. Ik heb net beweerd dat de definitie ontbreekt in het boek van Simson. Op de klank af kan ik het niet definiëren. Als elke kring ook een huisgemeente is, met zelfbestuur, zelfpropaganda en zelffinanciering, gaat het mij te ver. Maar ja, daar komt de definitie nu net om de hoek kijken.

3b. Zoals sommigen Simson navolgen (ik ben ze tegengekomen), zullen anderen hun kerkleer of kerkorde navolgen. Alleen zit er een verschil in, ook al kunnen beide fout zijn. De laatste groep komt niet in het isolement terecht, wat ik wel zie bij (de slechte voorbeelden van) de eerste.

3c. Beide moeten in de vrijheid van Christus staan. Waarom niet? Ik verdedig geen verstarde kerken.

3d. (Je hebt dit punt niet zo genoemd). De doop is niet alleen een getuigenis van een nieuw leven, maar ook een gedoopt worden in de gemeente. ("Door één Geest tot één lichaam gedoopt..." 1 Kor. 14) Filippus en Johannes waren geautoriseerd; de eerste door God (in

overeenstemming met de profetieën), de tweede Johannes door Jezus en Filippus door de tweede Johannes en de andere apostelen plus de gemeente. In zendingssituaties moeten bepaalde vrijheden gelden, maar daartoe is een getuige gerechtigd. Maar wie buiten de erkenning van de gemeenschap doopt, begaat wat ik noem een 'privé doop', die in mijn ogen eigenlijk niet als doop te erkennen valt, als er niet van een noodsituatie sprake is. De gedachte dat de doop direct op de bekering moet volgen, wordt niet in het Nieuwe Testament overal geleerd (zeker niet verplicht gesteld), gezien de bewering van Paulus dat hij in Korinte maar weinigen heeft gedoopt, al zag hij er velen tot geloof komen. Dat geeft al aan, dat er geen dwingend verband zit tussen de bekering en een snelle doopbediening. Maar zelfs al gebeurt het wel snel - dan zie ik nog steeds niet dat de doop aan het gelovige individu i.p.v. aan de gelovige gemeenschap gebonden is.

De materie is groot en onoverzichtelijk, en elk antwoord van jou aan mij en andersom biedt weer nieuwe punten van gesprek. Is het niet beter één of twee hoofdzaken eruit te kiezen? En welke dacht jij dat zulke hoofdzaken kunnen zijn?

Ik stel je uitgebreide antwoord zeer op prijs, en laat dat mede blijken door er ook weer uitgebreid op in te gaan.

Met vriendelijke groet en Gode bevolen,

Theo

Hallo Theo,

Dank voor je uitgebreide reactie.

Ja, het lastige van onze gedachtenwisseling is dat het vrij breed uitloopt nu, en dat we beter kunnen vaststellen dat we op een aantal punten wezenlijk anders denken, en dat dat prima is. Typisch postmodern antwoord, maar dat moet dan maar. ;-)

Wat betreft definiëring: ik gebruik de term 'emerging' zelf voor alle op Christus georiënteerde basisbewegingen buiten de georganiseerde kerk, of dit nu het type huiskerken a-la Simson is of gemeenschappen die zich 'postmodern' noemen. Dat is zodanig breed dat we in onze argumentatie niet alle groepen over dezelfde kam kunnen scheren. Dat maakt het wat lastig. Ik sta zelf overigens niet kritiekloos ten opzichte van de verschillende 'organische' expressies van gemeente, maar vind deze expressies wel legitiem en over het algemeen een stuk levendiger dan de gevestigde kerken. Daarin verschillen we denk ik.

Dan de punten, die ik even opnieuw structureer, zodat de structuur het leven van onze discussie blijft dienen:

1. Geleid worden door de Geest moet in balans zijn met het door anderen / de gemeenschap erkennen van je bediening. Ben ik het in essentie mee eens. Dat het bijbels moet zijn ook. Ook ik ben tegen wat je noemt een 'volslagen individualistische en subjectieve' benadering. Mijn punt is echter dat ik dat in de meeste organische groepen niet aantref.

2. Wat betreft Barna: elke tegenbeweging gaat door een reactionaire fase (dat was ook bij de reformatie zo). Zo'n transitie-fase is wat experimenteel en ongestructureerd. Ik verwacht dat dat een tijdelijk fenomeen is en dat er nieuwe discipelmakende bewegingen zullen ontstaan. In ieder geval neem ik de trend die Barna beschrijft serieus, en zie het als een kans voor de kerk, niet als een bedreiging. De organische bewegingen die ontstaan ontkennen niet het belang van de gemeenschap, sterker nog: ik zie hier vaak meer gemeenschap dan in veel 'programmakerken'.

3. Ik zie Lukas 10 als een voorbeeld dat Jezus stelt: de gemeente hoort mobiel te zijn (het Koninkrijk naar anderen te brengen) en geleid door de Geest. Laten we daar vooral inspiratie uit putten.

4. Simson geeft aanleiding tot separatisme: dan kan. Zoals gezegd: ik heb er geen probleem mee dat mensen de georganiseerde kerk verlaten. De bijbel geeft alle ruimte voor een veelheid aan vormen. Ik ben trouwens net terug van een bezoekje aan Simson en heb hem even naar die definitie gevraagd. Volgens hem is er sprake van een huiskerk als deze intentioneel gericht is op vermenigvuldiging en functioneert in een netwerk met andere huiskerken. Een groep vrienden die met elkaar koffie drinken valt daar dus niet onder. Kun je daarmee uit de voeten? Ik ben het trouwens met je eens dat er kaf onder het koren zit; 5-10 procent lijkt me zelfs nog optimistisch, ik schat het zelf op 25 procent. Maar ik deel je visie niet dat daarmee 'de hele kop koffie zuur wordt'. Dan kun je alle gevestigde kerken ook afschrijven. Lijkt me geen reëel punt. Alles bij elkaar genomen heb ik liever al die spontane groepen waar het leven van God is (en waar fouten worden gemaakt), dan het programma-christendom dat in een existentiële crisis verkeert en waar vrijwel geen discipelen worden gemaakt.

5. Je bestrijdt het recht van het individu om zonder zwaarwegende redenen een kerkelijke gemeente te verlaten. Ik zou daar tegenover willen stellen dat iedereen die Christus volgt bijbels gezien de Gemeente niet eens kán verlaten, hooguit de specifieke vorm/structuur die in mijn optiek uitwisselbaar is. Je zegt dat het beknotten van het geloof van christenen een zwaarwegend argument is. Ben ik het mee eens, dat is namelijk precies de reden dat christenen de kerk verlaten. En ik zou daaraan willen toevoegen: verstarring is ook een reden, omdat het voor individuen in de bestaande kerkelijke hiërarchie vrijwel niet mogelijk is hier verandering in te brengen.

6. Relationeel-functioneel versus positioneel-hiërarchisch leiderschap: als je het goed vindt, laat ik dit punt even liggen. Het raakt aan autoriteit, wie dit toedeelt en hoe dit in de gemeenschap wordt (h)erkend. Ik verwijs naar 'Onder wiens gezag' van Viola, wat je waarschijnlijk ook wel een 'rampboek' zult vinden, maar deze discussie ga ik nu liever niet aan. Je noemt naast kennis van Christus een aantal dingen die kerkleiders als bagage moeten hebben. Het intrigeert me dat we anno 2005 een zesjarige theologische opleiding verwachten, die vooral het hoofd voedt en aan het eind waarvan je eigenlijk nog niets kunt, terwijl Jezus prima uit de voeten kon met vissers en belastingambtenaren, omdat hij persoonlijk in hen investeerde. Als voorgangers en dominees Christus dieper zouden kennen en navolgen, hadden ze die surrogaat-dingen helemaal niet nodig.

7. Sektarisch omschrijf je als 'een afwijking van de meerderheid'. Lijkt me op zich niet verkeerd om af te wijken van de meerderheid. Zo is de kerk tenslotte ook begonnen. Dat 'mentaal en moreel onderdrukkend' is zeker van toepassing op veel gevestigde kerken. Helaas.

8. De Heilige Geest vernieuwt de Gemeente, in die zin 'emerget' er voortdurend van alles, en dat lijkt me heel gezond. Zoals aangegeven in onze gedachtenwisseling van vorige week, ga ik gevestigde kerken en nieuwe groepen niet tegen elkaar uitspelen. Ik deel je mening dat emergers geen alleenrecht hebben op vernieuwing. Laten mensen zelf maar beoordelen waar ze de levende God zien. Overigens: als ik iets in 'van-naar' termen beschrijf, is dat geen tegenstelling, maar een ontwikkelrichting. Ik geloof oprecht dat kerk zich in een Laodicea-achtige existentiële crisis bevindt: arm en ziek, maar het zelf niet doorhebben. Dat gaat veel dieper dan veel christenen willen toegeven.

9. Het mosterdzaad gaat over het Koninkrijk van God. Geloof tot behoud is daar maar één aspect van. Maar ik stel voor dat we dit laten liggen. Dat zaadje komt toch wel op en zal, als we Barna mogen geloven, nog een grote boom worden.

10. Ook mensen die een kerkleer of kerkorde navolgen kunnen in een isolement terecht komen, namelijk een isolement van Christus. Doordat ze een valse middelaarstructuur tussen henzelf en hun Heer toelaten, horen en zien ze hem niet meer zuiver. En dan hebben we het over eenzaamheid van mensen in het kerksysteem, bijv. omdat ze zich niet begrepen voelen, nog niet eens gehad.

11. Je visie op de zogenaamde 'autorisatie' van Filippus en Johannes deel ik niet. Ik geloof dat we als volgelingen van Christus allemaal die opdracht en autoriteit hebben ontvangen. Uiteraard als deel van de gemeente, maar dat is niet persé de georganiseerde kerk. Overigens beschouw ik die doopkwestie als een typische achterhoede-discussie.

Marc

Beste Marc,

Hartelijk dank voor je antwoorden. Ik heb sterk de indruk dat we elkaar beter gaan begrijpen, en dat de verschilpunten teruggebracht worden tot enkele redelijk overzichtelijke zaken. Het is overigens niet post-modern om vast te stellen dat er verschillen van inzicht zijn, en dat dan maar voor lief te nemen.

Je komt met een definitie van 'emerging'. Begrijp ik daaruit dat een spontane beweging buiten het kader van een kerk wél, en een gelijke beweging, maar binnen het kader van een kerk, níet 'emerging' heet?

Met punt 1 kan ik instemmen.

2. 'Reactionaire fase'. Ik weet niet of je zoiets historisch kunt aantonen; ten aanzien van de Reformatie lijkt het me niet juist om te spreken over zo'n fase. Maar er doet zich ook nog een ander probleem voor. Als er een reactionaire fase zou bestaan, hoe weet je dan dat er daarna iets anders en beters komt? Je begint met iets voor goed te verklaren, voordat de vruchten voldoende zichtbaar zijn. Je gaat er ook van uit dat dit nodig en onvermijdelijk is. Als je er een sociologische wetmatigheid in ziet, dat er eerst iets negatiefs en afbrekends móét zijn, voordat het positieve komt, is dat net als de Verelendungstheorie van Marx, die velen aanzette tot revolutie, in de hoop op de heilstaat, die daarop nooit volgde.

Met punt 3 kan ik het eens zijn.

4. Daar ligt ons één na grootste punt van verschil, lijkt me. Het valt in drie delen uiteen.

Het eerste is de definitie van huiskerk. Dat is onvoldoende. Wel voegt het een punt toe: het intentionele. Maar zoals het er nu staat is elke evangelische gemeente binnen een kerkverband een huiskerk, naast de nieuwere kerkelijke vormen. Wat je schrijft over het 'recht op afscheiding' laat ik rusten tot bij punt 5.

Het tweede deel is de tolerantiegraad van foute kerken/projecten. Als ergens de 5% ontoelaatbaarheid wordt bereikt, moet je het al niet meer doen. Dat wil niet zeggen dat die andere 95% daarmee geheel afgeschreven zijn. Daar zal best veel goeds bij zitten. Maar je krijgt te maken met een sterke maatschappelijke tegenkanting. Die 5% komt in de krant; van die 95% hoor je niet veel. Zoiets moet je niet riskeren. Je bent te optimistisch als je zelfs 25% kaf onder het koren kunt billijken. Nu maakt het wel verschil wat je onder 'fout' verstaat. Ik voeg daarom het woord 'ontoelaatbaar' eraan toe. Dan kom je bij ernstige zaken uit: vreemde leringen, morele en financiële misstanden, dwang en manipulatie. Dat komt ook in georganiseerde verbanden voor, maar daar bestaat een structuur, waardoor vroegtijdig ingrijpen mogelijk is. Vandaar ook mijn opmerking over 'zure melk'. Dat gaat om het image van een beweging of kerk.

Het derde punt is het onderscheid tussen programma christendom en 'emerging', waarbij goed en fout tegenover elkaar komen te staan. Zo herkenbaar liggen de grenzen niet. Er zit een bepaalde mate van goed en fout in alles wat nieuw en alles wat oud is, en de scheidslijnen liggen niet zo duidelijk. (Is dat niet wat je zelf ook aanvoert onder punt 8?) Er is weliswaar een kerkelijke crisis in het Westen, maar of 'emerging' daar iets aan zal veranderen moet nog maar blijken. Wat ook moet blijken, is of de nieuwere vormen van christenzijn een tweede generatie kunnen aanspreken. Mogelijk gaat de hele zaak na tien jaar op de fles, zoals wel vaker gebeurt met kerken, die eerst heel erg vernieuwend waren. Pas over een jaar of 25 kunnen we zeggen of 'emerging' inderdaad iets zinvol heeft gebracht, vind ik, terwijl jij bij voorbaat al enthousiast bent.

5. Individueel recht op afscheiding - ons grootste verschilpunt, met daarbij gevoegd de definitie van de Gemeente. Jij bent daar positief over, ik niet. In de neiging tot afscheiding zie ik ook een behoefte aan oncontroleerbaarheid. Jij gaat ervan uit dat later dit wel weer in orde zal komen, omdat de afgescheiden gelovigen weer nieuwe verbanden aangaan. Ik denk dat het zo ook wel zal gaan, maar dat er in de transitie veel schade wordt aangericht. Slechts in geval van onderdrukking, onbijbelse leringen op hoofdpunten en zulke zaken kan ik afscheiding billijken. Ik ben natuurlijk en voorstander van gewetensvrijheid. Maar ik zie tegelijk liever dat nieuwe geestelijke initiatieven in gemeenschap met de gelovigen worden opgezet, en niet gescheiden van. Helaas lopen we op tegen onbegrip en onwil van sommige lokale kerken, maar niet alle zijn zo. En dan nog is het niet nodig over te gaan tot afscheiding, zolang er geen onhoudbare toestanden zijn.

Zoals jij het stelt is afscheiding noch buitensluiting mogelijk. Of je het wilt of niet, je blijft lid van de gemeente. Of moet ik zeggen: de Gemeente? Dat laatste zal misschien kloppen. Maar we kunnen de eenheid en broederschap bevorderen en afbreken. En dat laatste is een zonde, en verkilt niet slechts de relatie met mensen, maar ook met God. De gemeente (met kleine letter) komen we slechts tegen in onvolmaakte vorm, en er mag van de gelovigen ook enig begrip verwacht worden dat we nog niet in de hemel zijn, waar alles volmaakt is. Wie op

onzuivere gronden de gemeente verlaat, staat er inderdaad buiten, en er zal nog maar moeten blijken of hij door latere verbintenissen met medegelovigen nog enige inhoud kan geven aan 'de gemeenschap van gelovigen', die van nature bedoeld is als wereldwijd en niet gebonden aan iemands particuliere inzichten.

Nu zijn er veel evangelische gemeenten ook op een separatistische manier begonnen, dus ik verzet me hier tegen een mentaliteit die in bredere kring bestaat, maar die nog eens extra scherp naar voren komt in jouw waardering voor van alles wat nieuw en spontaan is.

De grote reden voor kerkverlating is niet geloofsbeknotting. Het is eerder slapheid en ongeïnteresseerdheid bij de kerkverlater, en een incompetentie van kerken daarmee om te gaan. De kerkverlaters zijn geen geloofshelden, eerder het tegendeel daarvan. Maar sommige verlaten een gemeente uit frustratie. Ook dat maakt hen niet tot helden, eerder tot slachtoffers. Ze waren niet in staat wat hun dwars zat te veranderen. Maar hebben ze daar op een reële manier aan gewerkt? Of wilden ze alles in een mum van tijd naar hun hand zetten? Zelfs de met algemene stemmen gekozen oudsten en voorgangers kunnen dat niet, en moeten veel tijd over hebben voor het nastreven van gewenste veranderingen.

6. Ik zou meer over de materie kunnen vinden in een boek van een voor mij onbekende auteur. Mocht die gelegenheid zich eens voordoen, en de persoon een zekere faam hebben verkregen, dan zie ik wel. Maar daarom stem ik in met je voorstel dit punt te laten rusten. Wat je eraan toevoegt over theologische opleidingen: voor een deel stem ik in met je kritiek. Ik heb er meerdere keren over geschreven. Maar dat brengt me niet tot een volslagen verwerping ervan, of een verheerlijking van gebrek aan studie.

7. Afwijking van de christelijke meerderheid kun je als sektarisch beschouwen. Niet van de wereld over het algemeen. Daarmee is niet elke afwijking definitief veroordeeld. Daar zou een goede bijbelse argumentatie voor nodig zijn, en op de punten van verschil geeft voor mij de Bijbel de doorslag, niet de meerderheid. 'Mentaal en moreel onderdrukkend' kom je in de kerken nauwelijks tegen, of het moest zijn in sommige kleinere randgroeperingen. Dat is een voordeel van grotere verbanden. Maar in nieuwe en ongecontroleerde stromingen is dit gevaar levensgroot, evenals natuurlijk bij geheel zelfstandig opererende sekten met een grote mate van exclusiviteit (Jehova's Getuigen).

Met punt 8 stem ik geheel in.

9. We zullen zien.

10. Noch een leer noch statuten (kerkorde) brengen mensen in een isolement, maar helaas is de sfeer in veel kerken weinig betrokken. Alles wat nu vernieuwend is, kan over enige tijd diezelfde fouten ontwikkelen. En dan moet dat worden gesignaleerd en aangepakt.

11. Ook een punt van verschil, maar terug te voeren op wat er onder punt 5 aan de orde kwam. Filippus was door de apostelen, Johannes door Jezus aangesteld. Ze hadden bepaalde vrijheden bij het uitoefenen van hun taken, maar altijd binnen de gemeenschap van apostelen of breder: de apostelen en oudsten van Jeruzalem. Dus kunnen ze niet model staan voor gelovige individuen, die menen op dezelfde gronden te kunnen dopen etc.

Onze eigenlijke punten van verschil zitten 'm vast op de punten 4 en 5.

Met vriendelijke groet en Gode bevolen,

Theo

Hallo Theo,

Ik reageer alleen even op de punten die nog open staan:

2a. Een reactionaire fase lijkt me historisch wel aan te tonen. Keerde Luther zich bijv. niet tegen praktijken in de RK kerk? En dit reactionisme vind je eigenlijk nog steeds wel in de protestantse kerken, hoewel minder dan aan het begin. Leuk dat je Marx van stal haalt, maar je zou ook de roeping van Jeremia kunnen aanhalen: uitrukken en planten gaan vaak hand in hand. Je komt los van 'oud denken' en omarmt 'nieuw denken'.

b. Je zegt dat ik iets als 'goed' benoem voordat ik de vruchten zie: dat is niet zo. Ik zie de eerste vruchten, maar net als bij een appelboom neemt de vrucht over de jaren toe. Je zou het zelfs zo kunnen zien: een kleine boom die maar zes appels heeft, heeft nog altijd betere toekomstperspectieven dan een grote appelboom die nauwelijks nog vrucht opbrengt en duidelijk over zijn hoogtepunt heen is.

4a. Deze definitie van huiskerk moet je als een toevoeging zien op de voor de hand liggende basisdefinitie: een groep van pakweg 5-15 mensen op huiskamerniveau. Evangelische gemeenten voldoen niet aan deze definitie.

b. Als de tolerantiegraad 5 procent is moet je het niet meer doen, zeg je. Dan stel ik voor dat we met onmiddellijke ingang alle programmakerken sluiten, want de onvruchtbaarheid ligt daar dik boven de 5 procent, ik schat zelfs meer dan driekwart. Jij bedoelt met 5 procent 'sectarisch' en aantoonbaar misbruik, ik bedoel niet optimaal functionerende gemeenten. Zelfs als dit bij huisgemeenten 25 procent is, is dit nog altijd lager dan het kerkgemiddelde. Echt misbruik bij huisgemeenten zal verwacht ik niet veel verschillen van anderssoortige kerken. Je veronderstelling dat er bij huisgemeenten geen mechanisme is om met misbruik om te gaan is onjuist. Is dat er in bestaande kerken wel? Ik vraag het me af gezien de sexuele schandalen in de RK Kerk, de financiële schandalen in charismatische kringen, en de manipulatie rond evangelische predikanten in protestantse kerken.

c. Mee eens: goed en fout zit in beide groepen, hoewel de balans voor mij duidelijk in het voordeel van de organische groepen uitvalt. Ze zijn relationeel en missionair effectiever. "Spreken deze vormen over 10 jaar nog mensen aan" is in mijn optiek een irrelevante vraag. De juiste vraag is: "zijn deze vormen in staat om effectief mee te bewegen met wat God aan het doen is." Puur op basis van observatie trek ik de conclusie dat organische vormen sneller bewegen dan gevestigde kerken. Ik vind deze vraag eigenlijk ook een beetje ongepast als je beseft dat bestaande kerken zo'n 10-15 jaar achterlopen op geestelijke ontwikkelingen. Het lijkt me prima om over 25 jaar te evalueren hoe 'emerging' kerken het hebben gedaan. Ongeacht hoe 'emerging' het gaat doen, kunnen we nu al vaststellen, ook vanuit historisch perspectief, dat veel gevestigde kerken (niet alle) hun beste tijd hebben gehad.

5a. Ik deel je visie in zoverre, dat het beter zou zijn om vanuit relatie met bestaande kerken en groepen nieuwe initiatieven te starten. Echter, de realiteit is dat het bestaande het nieuwe doorgaans blokkeert. Ik kan je daar tig voorbeelden van geven, en ik ben het punt al gepasseerd dat ik het nog nuttig vind om daar überhaupt met elkaar over in gesprek te gaan. Het principe van de nieuwe en oude wijnzakken is eigenlijk heel simpel: oude wijn in oude zakken, nieuwe wijn in nieuwe. Dan heb je het minst gezeur. Als dat vanuit relatie kan: graag. Meestal kan dat niet.

b. Je gebruikt de term 'afscheiding', maar dat is eigenlijk niet aan de orde als je bedenkt dat we - ongeacht in welke 'zak' we zitten - toch deel zijn van hetzelfde Lichaam. Ik heb geen enkele moeite met mensen die van gemeente wisselen omdat ze door willen groeien, of de kerk waar ze inzitten als te beknellend ervaren. Mag die ruimte er alsjeblieft in het Lichaam van Christus zijn? Als je zo tegen afscheidingen bent, dan had je nooit moeten berusten in je gereformeerd zijn, dan had je als je wiedeweerga op je knieën naar Rome moeten gaan om je weer onder de vleugels van de moederkerk en het gezag van de paus te scharen. Wie de reformatie van Luther legitimeert, moet ook bereid zijn die lijn door te trekken naar groepen in deze tijd. Eenheid en broederschap worden niet afgebroken door mensen die nieuwe wegen willen gaan, maar door mensen die dit met de hand op de kerktraditie willen verhinderen. Als bestaande kerken meer ruimhartigheid zouden betonen, zou het pioniers van nieuwe vormen een stuk makkelijker worden gemaakt om vanuit relatie te werken.

c. Wat je over kerkverlaters zegt is denigrerend en bovendien niet waar. Zowel Barna als Jamieson geven aan dat veel kerkverlaters juist om hun geloof te behouden de kerk verlaten. Jamieson onderzocht kerkverlating in Nieuw-Zeeland en kwam met opvallende conclusies (<http://www.reality.org.nz/articles/32/32-jamieson.asp>). Kerkverlating heeft niets met slapheid te maken, wel voor een deel met ongeïnteresseerdheid (en dat lijkt me geheel terecht, de meeste kerkdiensten zijn werkelijk om bij in slaap te vallen, dan kun je beter op zondagochtend gaan squashen). Ik kan me niet herinneren dat ik kerkverlaters heb 'geheroiseerd', ook niet dat Barna dat doet, wel geloof ik dat het in veel gevallen de beste stap is die mensen kunnen maken, en ik hoop dat velen nieuwe groepen gaan starten. Je veronderstelt dat kerkverlaters niet gedaan hebben wat binnen hun vermogen lag om de kerk van binnenuit te veranderen. Ik kan je tientallen verhalen vertellen van mensen die zich het leplazarus hebben gewerkt voor kerkvernieuwing, en tot de conclusie kwamen dat het structureel te weinig zoden aan de dijk zet. Bovendien zijn veel gemeenteleden niet in de (machts)positie om daadwerkelijk structurele veranderingen in gang te zetten.

6. Je kent Viola niet? Dat verbaast me van iemand die als erg belezen te boek staat. In meerdere talen verschenen, ook in het Nederlands, en geen boek wat bij de Slegte ligt. Wat betreft theologische studie: ik verheerlijk geen gebrek aan studie, ik constateer alleen dat dit soort opleidingen je niet de vaardigheden bijbrengen die echt nodig zijn, en dat de certificaten misbruikt worden om een scheiding van geestelijken en leken in stand te houden, die niet bijbels te onderbouwen is (immer Christus week hier zelf van af).

7. Als afwijking van de christelijke meerderheid sektarisch is, dan is de reformatie ook als sekte begonnen. Je zegt dat dat niet erg is als er goede bijbelse argumenten voor zijn. En die zijn er ten overvloede voor de huisgemeentebeweging, veel meer dan voor de niet-bijbelse structuren van veel gevestigde kerken. Ik blijf bij mijn punt dat er meer afwijkingen van de bijbelse leer en praktijk zijn in gevestigde kerken dan in de huisgemeentebeweging en aanverwante organische groepen.

10. Leer en kerkorde kunnen mensen die hier een andere visie op hebben wel degelijk in een isolement brengen, zeker als de kerkorde wordt aangewend om hen onder druk te zetten. Er is verschil tussen misstanden en verschillen van inzicht.

11. Ik deel je visie hierop niet. Als je deze argumentatie doortrekt, moet je ook constateren dat het genezen, bevrijden en zelfs discipelen van mensen een taak van de apostelen was en niet van het 'gewone kerkvolk'. Dat haalt de basiskracht uit de kerk, en ontkent het punt dat de Heilige Geest iedere gelovige gebruikt.

Tot zover weer even. Over naar jou. Voel je vrij alleen op die punten te reageren waar nog wat 'ontwikkeling' in zit.

Hartelijke groet,

Marc

Beste Marc,

Ik heb verder weinig zin in deze discussie. Ik merk dat je na verloop van tijd definities opeens aanvult, dus is het de vraag waarover we praten. Elk moment kun je datzelfde foefje weer uithalen, en dan blijkt dat de discussie gewoon over 'niets' ging. Heeft dat enige zin? Natuurlijk kun je op alle punten een antwoord krijgen. Je hebt de moeite genomen dingen onder woorden te brengen, alhoewel het mij de indruk geeft van rommelige en slordige antwoorden, die de indruk wekken dat je niet serieus op de materie ingaat.

Inderdaad zijn er enkele punten waarop ik best mijn mening zou kunnen herzien. Een interessante aanvulling voor jouw visie (en die van Barna e.a) over kerkverlaters vind je in een recent rapport van Sengers, die in Kampen doceert. Ik hoop het tzt eens aan te schaffen. De titel is me ontschoten.

Je mag de bespreking stopzetten. Ik heb weinig zin in een nogal hakketakkerige bespreking, en verder heb ik bijna geen tijd. Maar als je door wilt gaan, dan destilleer ik mijn belangrijkste vragen eruit:

* Kan iemand de eenheid van de Christenen verbreken, of is dat totaal onmogelijk, omdat we, of we dat willen of niet, nu toch eenmaal in een onverbreekelijke spirituele superkerk zitten? Maar waarom dan de opdrachten in de Bijbel tot eenheid en eensgezindheid?

* Bestaat er geestelijk gezag? Mag je je daartegen verzetten, zonder een goede bijbelse legitimatie voor je daden?

Dat zijn twee belangrijke vragen die bij me blijven opkomen als ik jouw stukken lees, waar ik me tot hiertoe nauwelijks in kan vinden.

Met vriendelijke groet,

Theo

Beste Theo,

Bedankt voor je mail. Laten we de gedachtenwisseling staken. Uit je woordgebruik ('hacketakkerig', 'foefjes' e.d.) maak ik op dat je mijn bijdrage niet echt op zijn waarde kunt of wilt schatten, en ik voel me daarmee niet serieus genomen, terwijl ik toch tijd investeer om op je argumenten in te gaan. Dus laten we er een punt achter zetten, we kunnen allebei onze tijd en energie beter gebruiken.

Met vriendelijke groet,

Marc